

Pagna ewlenija>Proċeduri tal-qorti>Kawżi ċivili>Il-qorti ta' liema pajjiż hija responsabbli?
Il-qorti ta' liema pajjiż hija responsabbli?

Litwanja

1 Fejn għandi nipprezenta rikors: quddiem qorti ċivili ordinarja jew quddiem qorti speċjalizzata (pereżempju qorti industrijali)?

L-Artikolu 12 tal-Liġi dwar il-Qrati (*Lietuvos Respublikos teismų įstatymas*) jistabbilixxi sistema tal-qrati uniformi li tinkludi qrati ta' ġurisdizzjoni ġenerali u qrati ta' ġurisdizzjoni speċjali.

Il-qrati ta' ġurisdizzjoni ġenerali (il-qrati tal-prim'istanza, il-qrati kemm distrettwali kif ukoll reġjonali) jismgħu l-kawżi ċivili li jinvolvu tilwim relatat ma' jew li jirriżulta minn relazzjonijiet ċivili, familjari, ta' impjeg, ta' proprjetà intellettuali, ta' falliment, ta' ristrutturar jew relazzjonijiet privati oħra; dawn il-qrati jismgħu wkoll kawżi fi proċeduri legali straordinarji u jiddeċiedu dwar rikorsi fir-rigward tal-aċċettazzjoni u l-eżekuzzjoni, fir-Repubblika tal-Litwanja, ta' sentenzi minn qrati barranin u qrati tal-arbitraġġ (l-Artikolu 22 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili (*Civilinio proceso kodeksas*)).

Il-qrati speċjalizzati, jiġifieri l-qrati amministrattivi (qrati amministrattivi reġjonali), jismgħu kawżi amministrattivi li jirriżultaw minn relazzjonijiet legali ta' natura amministrattiva.

2 Meta l-qrati ċivili ordinarji jkollhom il-ġurisdizzjoni (jiġifieri jkunu l-qrati responsabbli għal każijiet bħal dawn) kif nista' nkun naf f'liema qorti għandi nagħmel ir-rikors?

Rikorrent jista' jipprezenta talba lil qorti tal-għażla tiegħu skont il-kundizzjonijiet li ġejjin:

talba kontra konvenut li l-post tar-residenza tiegħu ma jkunx magħruf tista' tiġi pprezentata skont il-post tal-proprjetà tiegħu jew l-aħħar post magħruf tar-residenza;

talba kontra konvenut li ma jkollux post ta' residenza fir-Repubblika tal-Litwanja tista' tiġi pprezentata skont il-post tal-proprjetà tiegħu jew l-aħħar post magħruf ta' residenza fir-Repubblika tal-Litwanja;

talba għall-ġħoti tal-manteniment u l-istabbiliment tal-paternità tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent;

talba għall-kumpens għall-ħsara lis-saħħa ta' persuna, inkluża l-mewt, tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent jew il-post fejn tkun ġiet sofruta l-ħsara;

talba għall-kumpens għall-ħsara lill-proprjetà ta' persuna tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tar-rikorrent jew il-post fejn tkun saret il-ħsara;

talba għall-kumpens għad-danni li jirriżultaw minn kundanna illegali, applikazzjoni illegali ta' miżuri ta' kustodja, detenzjoni illegali, applikazzjoni illegali ta' mezzi proċedurali ta' restrizzjoni jew piena amministrattiva illegali (arrest), inklużi d-danni li jirriżultaw mill-azzjonijiet illegali ta' mhallef jew ta' qorti waqt is-smiġħ ta' kawża ċivili, tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent;

talba fir-rigward ta' ftehim/kuntratt li jispesifika l-post tal-eżekuzzjoni tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post tal-eżekuzzjoni indikat fil-ftehim/kuntratt;

talba relatata ma' azzjoni fil-kapaċità ta' gwardjan, kustodju jew amministratur ta' proprjetà tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tal-gwardjan, kustodju jew amministratur tal-proprjetà;

talba relatata ma' kuntratti konklużi minn konsumaturi tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza tal-konsumatur;

talba relatata mal-attivitajiet ta' fergħa ta' entità ġuridika tista' tiġi pprezentata wkoll skont l-uffiċċju rreġistrat tal-fergħa;

talba għall-kumpens għall-ħsarat li jirriżultaw minn kollizzjoni ta' vapuri u l-eżekuzzjoni tal-kumpens għall-assistenza u s-salvataġġ fuq il-baħar, inkluż kwalunkwe każ ieħor fejn tinqala' tilwima minn relazzjonijiet ġuridici li jinvolvu t-tbaħħir marittimu, tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post jew il-port tar-reġistrazzjoni tal-vapur tal-konvenut.

2.1 Issir distinzjoni bejn il-qrati ċivili ordinarji inferjuri u superjuri (pereżempju qrati distrettwali bħala qrati inferjuri u qrati reġjonali bħala qrati superjuri) u jekk issir, liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi?

Il-kawżi ċivili jinstemgħu minn qrati distrettwali u reġjonali bħala qrati tal-prim'istanza (l-Artikolu 25 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Skont ir-regola ġenerali stabbilita f'dak il-Kodiċi, il-kawżi ċivili kollha jinstemgħu mill-qrati distrettwali. Hemm ukoll eċċezzjoni għar-regola ġenerali li ċerti kawżi jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni tal-qrati reġjonali jew il-ġurisdizzjoni esklużiva tal-Qorti Reġjonali ta' Vilnius.

Dan jiddependi mill-valur tat-talba kkontestata, fejn kawżi ċivili li jinvolvu talbiet li jaqzbu LTL 150 000, hliet għal kawżi li jirrigwardaw relazzjonijiet familjari u ta' impjeg u kawżi li jirrigwardaw kumpens għal dannu mhux materjali, jinstemgħu minn qrati reġjonali.

Il-ġurisdizzjoni tiddependi wkoll fuq fatturi oħra għajr it-talba kkontestata.

Il-qrati reġjonali jismgħu wkoll il-kawżi ċivili li ġejjin bħala qrati tal-prim'istanza:

kawżi rigward relazzjonijiet ġuridici ta' drittijiet tal-awtur mhux ta' proprjetà;

kawżi rigward relazzjonijiet ġuridici f'offerti pubbliċi ċivili;

kawżi rigward falliment jew ristrutturar, hliet għall-kawżi relatati mal-falliment ta' persuni fiżiċi;

kawżi fejn waħda mill-partijiet tkun stat barrani;

kawżi bbażati fuq talbiet li jirrigwardaw il-bejgħ obligatorju ta' ishma (ishma, imgħaxijiet);

kawżi bbażati fuq talbiet li jirrigwardaw l-investigazzjoni tal-attivitajiet ta' entità ġuridika;

kawżi li jirrigwardaw il-kumpens għad-dannu materjali u mhux materjali li jirriżulta mill-ksur tad-drittijiet stabbiliti tal-pazjenti;

9) kawżi ċivili oħra li huma meħtieġa li jinstemgħu minn qrati reġjonali bħala qrati tal-prim'istanza skont liġijiet speċifiċi.

Il-Qorti Reġjonali ta' Vilnius għandha ġurisdizzjoni unika bħala l-qorti tal-prim'istanza fil-kawżi ċivili li ġejjin:

kawżi dwar tilwim imsemmi fil-Liġi dwar il-Privattivi (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);

kawżi dwar tilwim imsemmi fil-Liġi dwar it-Trademarks (*Lietuvos Respublikos patentų įstatymas*);

kawżi li jirrigwardaw l-adozzjoni ta' ċittadin Litwan residenti fir-Repubblika tal-Litwanja kif isir rikors għalihom minn ċittadini ta' stati oħra;

kawżi ċivili oħra li jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni unika tal-Qorti Reġjonali ta' Vilnius bħala l-qorti tal-prim'istanza skont liġijiet speċifiċi.

2.2 Ġurisdizzjoni territorjali (liema qorti tkun kompetenti biex tisma' l-każ tiegħi, il-qorti tal-belt A jew dik tal-belt B?)

2.2.1 Ir-regola bażika tal-ġurisdizzjoni territorjali

Talba tiġi pprezentata lil qorti skont il-post tar-residenza tal-konvenut. Talba kontra entità ġuridika tiġi pprezentata skont l-uffiċċju rreġistrat tal-entità ġuridika kif indikat fir-Reġistru tal-Entitajiet Ġuridiċi. Meta l-konvenut ikun l-istat jew municipalità, it-talba tiġi pprezentata skont is-sede tal-istituzzjoni li tirrappreżenta lill-istat jew lill-municipalità.

2.2.2 Eċċezzjonijiet għar-regola bażika

Rikorrent huwa intitolat li jagħżel bejn diversi qrati li jkollhom ġurisdizzjoni għall-kawża.

Il-partijiet jistgħu jaqblu wkoll dwar quddiem liema qorti għandha tiġi pprezentata t-talba. L-Artikolu 32 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jispeċifika li l-partijiet jistgħu jibdlu l-ġurisdizzjoni territorjali tal-kawża tagħhom bi ftehim reċiproku, iżda l-kompetenza ta' qorti determinata mill-ġurisdizzjoni esklużiva tagħha jew mis-suġġett tal-kawża, ma tistax tinbidel bil-ftehim tal-partijiet.

2.2.2.1 Meta nkun nista' nagħżel bejn il-qorti fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti li tiġi ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika) u qorti oħra?

Kif speċifikat fl-Artikolu 30 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili, rikorrent jista' jagħżel liema qorti hija kompetenti fil-kawża li ġejjin:

talba kontra konvenut li l-post tar-residenza tiegħu ma jkunx magħruf tista' tiġi pprezentata skont il-post tal-proprjetà tiegħu jew l-aħħar post magħruf tar-residenza tiegħu;

talba kontra konvenut li ma jkollux post ta' residenza fir-Repubblika tal-Litwanja tista' tiġi pprezentata skont il-post tal-proprjetà tiegħu jew l-aħħar post magħruf tar-residenza tiegħu fir-Repubblika tal-Litwanja;

talba relatata mal-attivitàjiet ta' fergħa ta' entità ġuridika tista' tiġi pprezentata wkoll skont l-uffiċċju rreġistrat tal-fergħa;

talba għall-ġħoti tal-manteniment jew għall-istabbiliment tal-paternità tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post tar-residenza tar-rikorrent;

talba għall-kumpens għall-ħsara lis-saħħa ta' persuna, inkluża l-mewt, tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent jew il-post fejn tkun ġiet sofruta l-ħsara;

talba għall-kumpens għall-ħsara lill-proprjetà ta' persuna tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tar-rikorrent jew il-post fejn ikun saret il-ħsara;

talba għall-kumpens għad-danni li jirriżultaw minn kundanna illegali, applikazzjoni illegali ta' miżuri ta' kustodja, detenzjoni illegali, applikazzjoni illegali ta' mezzi proċedurali ta' restrizzjoni jew piena amministrattiva illegali (arrest), inklużi d-danni li jirriżultaw mill-azzjonijiet illegali ta' mħallef jew ta' qorti waqt is-smiġħ ta' kawża ċivili, tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza tar-rikorrent;

talba għall-kumpens għall-ħsarat li jirriżultaw minn kollizzjoni ta' vapuri u l-infurzar tal-kumpens għall-assistenza u s-salvataġġ fuq il-baħar, inkluż kwalunkwe każ ieħor fejn tinqala' tilwima minn relazzjonijiet legali li jinvolvu t-tbaħħir marittimu, tista' tiġi pprezentata skont il-post jew il-port tar-reġistrazzjoni tal-vapur tal-konvenut.

talba fir-rigward ta' ftehim/kuntratt li jispeċifika l-post tal-eżekuzzjoni tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post tal-eżekuzzjoni tal-ftehim/kuntratt;

talba relatata ma' azzjoni fil-kapaċità ta' gwardjan, kustodju jew amministratur ta' proprjetà tista' tiġi pprezentata wkoll skont il-post tar-residenza (l-uffiċċju rreġistrat) tal-gwardjan, kustodju jew amministratur tal-proprjetà;

talba relatata ma' kuntratti konklużi minn konsumaturi tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza tal-konsumatur;

Barra minn hekk, talba kontra għadd ta' konvenuti residenti jew li jkunu jinsabu f'postijiet differenti tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza jew l-uffiċċju rreġistrat ta' wieħed mill-konvenuti, kif magħżul mir-rikorrent (l-Artikolu 33(1) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Talba fir-rigward ta' ftehim/kuntratt li jispeċifika l-post tal-eżekuzzjoni tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza jew l-uffiċċju rreġistrat tal-konvenut jew skont il-post tal-eżekuzzjoni tal-ftehim/kuntratt, kif magħżul mir-rikorrent. Talba relatata ma' kuntratti konklużi minn konsumaturi tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza jew l-uffiċċju rreġistrat tal-konvenut jew tal-konsumatur.

Talba fir-rigward tal-ġħoti ta' manteniment tista' tiġi pprezentata skont il-post tar-residenza jew l-uffiċċju rreġistrat tal-konvenut jew tar-rikorrent, kif magħżul mir-rikorrent.

Tista' tiġi pprezentata talba ċivili fir-rigward ta' kumpens għall-ħsara f'kawża kriminali sabiex tinstema' skont ir-regoli ta' ġurisdizzjoni tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jekk it-talba ma tkunx ġiet ipprezentata jew magħluqa bħala parti minn kawża kriminali.

2.2.2.2 Meta jkun meħtieġ li nagħżel qorti differenti minn dik fil-post fejn jgħix l-intimat (il-qorti ddeterminata skont l-applikazzjoni tar-regola bażika)?

L-Artikolu 31(1) u (2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili jipprovdi għall-eċċezzjonijiet li ġejjin għar-regola ġenerali tal-ġurisdizzjoni territorjali li jorbtu rikorrent li jibda proċeduri legali:

it-talbiet għal drittijiet *in rem* fi proprjetà immobbli, l-użu ta' proprjetà immobbli, hliet għar-rikorsi li jirrigwardaw il-likwidazzjoni ta' proprjetà matrimonjali f'kawżi ta' divorzju, u l-kanċellazzjoni tal-qbid ta' proprjetà immobbli jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni tal-qorti fil-post fejn tkun tinsab il-proprjetà immobbli jew il-parti prinċipali tal-proprjetà.

it-talbiet minn kredituri ta' suċċessjoni pprezentati qabel ma l-eredi jkunu aċċettaw wirt jaqgħu taħt il-ġurisdizzjoni tal-qorti fil-post tal-wirt jew tal-parti prinċipali tal-wirt.

Għandu jiġi nnotat ukoll li, skont l-Artikolu 33(2)-(4) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili tar-Repubblika tal-Litwanja:

kontrotalba, irrispettivament minn fejn tkun il-ġurisdizzjoni tagħha, trid tiġi pprezentata fil-qorti tat-talba inizjali. Jekk il-valur tat-talba jiżdied, is-suġġett tagħha jinbidel, jew il-prezentazzjoni ta' kontrotalba tibdel il-qorti kompetenti għall-kawża kif determinata mis-suġġett tagħha, il-qorti tat-talba inizjali trid tiddeċiedi dwar il-kwistjonijiet kollha relatati mat-talba (kontrotalba) u tissettija l-kawża sfiha fuq il-merti tagħha.

Jekk xi waħda mit-talbiet tar-rikorrent tkun trid tiġi pprezentata skont ir-regoli tal-ġurisdizzjoni esklużiva, ir-rikors ġenerali jrid jiġi pprezentat skont dawk ir-regoli.

Jekk xi waħda mit-talbiet tar-rikorrent taqa' taħt il-ġurisdizzjoni ta' qorti reġjonali, ir-rikors ġenerali jrid jiġi eżaminat minn qorti reġjonali.

2.2.2.3 Il-partijiet jistgħu jagħtu l-ġurisdizzjoni lil qorti li altrimenti ma tkunx kompetenti?

Il-partijiet jistgħu jibdlu l-ġurisdizzjoni territorjali ta' kawża bi ftehim reċiproku bil-miktub. Madankollu, il-partijiet ma jistgħux jibdlu l-kompetenza ta' qorti determinata mill-ġurisdizzjoni esklużiva tagħha jew is-suġġett tal-kawża permezz ta' tali ftehim (l-Artikolu 32 tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

Il-ġurisdizzjoni għas-smiġħ ta' kawża tista' b'mod eċċezzjonali tkun ġustifikata mill-partecipazzjoni tal-konvenut.

Qorti tista' tittrasferixxi kawża lil qorti oħra meta konvenut li l-post tar-residenza tiegħu ma kienx magħruf jitlob biex il-kawża tiġi trasferita għall-qorti tal-post tar-residenza tiegħu (l-Artikolu 34(2)(2) tal-Kodiċi tal-Proċedura Ċivili).

3 Meta l-ġurisdizzjoni tkun tal-qrati speċjalizzati, kif nagħmel biex inkun naf quddiem liema qorti għandi nippreżenta r-rikors?

Il-qrati amministrattivi speċjalizzati li joperaw fir-Repubblika tal-Litwanja ma jismigħux kawżi ċivili, kummerċjali jew relatati mal-familja. Huma jismigħu kawżi li jirriżultaw minn relazzjonijiet amministrattivi legali.

L-aħħar aġġornament: 21/10/2019

Il-verzjoni bil-lingwa nazzjonali ta' din il-paġna tinzamm mill-punt ta' kuntatt tan-NĠE rispettiv. It-traduzzjonijiet saru mis-servizz tal-Kummissjoni Ewropea.

Jista' jkun hemm xi tibdil imdaħħal fl-orijinal mill-awtorità nazzjonali kompetenti li jkun għadu ma jidherx fit-traduzzjonijiet. La l-NĠE u lanqas il-Kummissjoni Ewropea ma jaċċettaw ebda responsabbiltà fir-rigward ta' kwalunkwe informazzjoni jew dejta li tinsab jew li hemm referenza għaliha f'dan id-dokument. Jekk jogħġbok irreferi għall-avviż legali sabiex tiċċekkja r-regoli dwar id-drittijiet tal-awtur għall-Istati Membri responsabbli minn din il-paġna.